

Sygnatura akt XII C 1949/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

Protokolant: p.o. stażysty Justyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa L. P. (1) PESEL (...)

W. P. PESEL (...)

przeciwko J. W. PESEL (...)

i G. W. PESEL (...)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. oddała powództwo,

2. nie obciąża powodów kosztami postępowania,

3. zasądza od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz adwokata J. S. kwotę 14 400 zł plus VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu.

SSO M. Prusinowska

Sygnatura akt: XII C 1949/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 października 2016 roku powodowie L. P. (1) i W. P. reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu wnieśli o zobowiązanie pozwanych J. W. i G. W. do złożenia oświadczenia woli o następującej treści „niniejszym przenosimy na rzecz L. P. (1) i W. P. prawo własności nieruchomości położonej w M. (gmina K.) stanowiącej działkę numer (...) o powierzchni 0.07.92 ha zapisanej w księdze wieczystej o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp. (...), na co powodowie wyrażają zgodę” oraz o zasądzenie w przypadku uwzględnienia powództwa od pozwanych solidarnie na rzecz powodów solidarnych kosztów procesu, w tym kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.400 zł, a w przypadku oddalenia powództwa od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego udzielonego powodom z urzędu w kwocie 14.400 zł, a także o rozpoznanie sprawy pod nieobecność powodów lub ich pełnomocnika.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powodowie w dniu 22 marca 2007 darowali pozwanym prawo własności nieruchomości położonej w M. (gm. K.). W zamian za przeniesienie prawa pozwani zobligowali się do ustanowienia na rzecz powodów dożywotnią i bezpłatną służebność mieszkania składającą się z dwóch pokoi położonych jeden jako pierwszy po prawej, a drugi jako pierwszy po lewej stronie od wejścia wraz z prawem korzystania z wszelkich przynależności oraz z prawem swobodnego poruszania się po całej nieruchomości. Pozwani wielokrotnie zapewniali

powodów, iż zapewnią im utrzymanie oraz pomoc w codziennych sprawach życiowych. Na przełomie października i listopada 2015 r. pozwani wykonali remont części przedmiotowego budynku, a następnie zaczęli odnosić się do powodów w sposób złośliwy i pogardliwy. Zdaniem powoda, jego obecność w darowanej nieruchomości zaczęła przeszkadzać pozwany, którzy planowali, że zamieszka w niej ich syn K. W.. Jak twierdzi powód na podnoszone przez powodów kwestie związane z deklarowaną chęcią utrzymywania i opieki, pozwani zareagowali w sposób agresywny, wyzwiskami i znieważaniem powodów. Pozwany zastraszał powodów, że trafią do domu starców, słowami „szklanki wody ci nie podam”, „znicza ci nie zaświecę”. Pozwani w ogóle nie interesowali się stanem zdrowia powodów, zaprzestali odwiedzin, a na prośbę o pomoc w opiece zareagowali agresją i oświadczyli, że nie mają czasu. Nadto pozwany podczas awantury groził powodowi pozbawieniem życia. Powodowie pismem z dnia 29 lutego 2016 r. odwołali darowiznę i zażądali od pozwanych zwrotnego przeniesienia własności.

W odpowiedzi na pozew z dnia 22 listopada 2016 roku pozwany J. W. domagał się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 oraz kwoty 17.00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 listopada 2016 roku pozwana G. W. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Pozwani zakwestionowali twierdzenia zawarte w pozwie, zwrócili uwagę, że elementem umowy darowizny nie było zobowiązanie pozwanych do opieki nad powodami, niemniej jednak taką pomoc powodowie otrzymywali systematycznie od pozwanych.

Pozwani potwierdzili, że w przedmiotowej nieruchomości został wykonany remont i w jego trakcie stosunki między stronami zaczęły się pogarszać. Wskazano, iż przyczyną były prowokacyjne zachowania, w szczególności powoda, który w sposób niecenzuralny odnosił się do pozwanych. Pozwani wskazali, że intencją powodów było to, aby syn pozwanych nie zamieszkał ze swoją rodziną w przedmiotowym budynku. To powodowie starali się wykreować podstawy do odwołania darowizny, aby móc przekazać nieruchomość osobie trzeciej tj. R. S.. Pozwani zaprzeczają, aby dopuścili się względem któregośkolwiek z powodów zachowań opisanych w pozwie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Umową z dnia 22 marca 2007 roku, zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem B. B. w Kancelarii Notarialnej w J., powodowie L. i W. P. darowali siostrzeńcowi powoda i jego żonie tj. J. i G. W. prawo własności nieruchomości położonej w M. (gmina K.) stanowiącej działkę numer (...) o powierzchni 0.07.92 ha zapisanej w księdze wieczystej o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp. (...), a pozwani darowiznę tę przyjęli. W umowie darowizny pozwani zobowiązali się do ustanowienia na rzecz powodów dożywotniej i bezpłatnej służebności mieszkania składającego się z dwóch pokoi położonych jeden jako pierwszy po prawej, a drugi jako pierwszy po lewej stronie od wejścia wraz z prawem korzystania z wszelkich przynależności oraz z prawem swobodnego poruszania się po całej nieruchomości.

Dowód: kopia aktu notarialnego z dnia 22 marca 2007 roku potwierdzona za zgodność z oryginałem k. 8 – 13, kopia wypisu księgi wieczystej nr (...) k. 14- 22.

Początkowo w przedmiotowej nieruchomości, zgodnie z umową zamieszkiwali tylko powodowie. Pozwani ze względu na wykonywaną pracę w innym mieście nie zamieszkali w podarowanym domu. W 2015 roku pozwani zaproponowali powodom, że w budynku na 1 piętrze zamieszka ich syn K. W. wraz ze swoją rodziną. Powodowie wyrazili na to zgodę. Strony nie określiły zakresu remontu, nie ustaliły co dokładnie ma być wyremontowane a co nie. Nadto wyrazili zgodę na remont piętra domu, gdzie miał zamieszkać syn pozwanych wraz z żoną. Do roku 2015 relacje między stronami układały się dobrze. Pozwani odwiedzali powodów, opiekowali się nimi, sprząтали i wozili jedzenie.

Dowód: zeznania pozwanej G. W. k. 71, zeznania pozwanego J. W. k. 72, zeznania świadka J. R. k. 91, zeznania świadka A. D. k. 92, zeznania świadka I. W. k. 92, zeznania świadka K. W. k. 92

Po rozpoczęciu prac remontowych w подарowanym pozwanym budynku wzajemne stosunki stron uległy znacznemu pogorszeniu. Powodowi bardzo przeszkadzały prace remontowe i zaczął odczuwać żal do pozwanych, że w żaden sposób nie zrekompensowali R. S., która opiekowała się powodami, tego, że to właśnie pozwani otrzymali darowiznę od powodów. Powód nakazał spłacić R. S.. Pozwany zaciągnęli pożyczkę i zapłacili R. S. 5000 zł. Między stronami zaczęło dochodzić do awantur. Powód domagał się, aby „przepisali” na R. S. połowę domu. W trakcie tych awantur pozwany powiedział powodowi, że jeśli będzie się zachowywał w ten sposób to „nikt mu szklanki wody na starość nie poda” i „nie zapali znicza na jego grobie”. Z tego względu pozwani przestali przyjeżdżać do powodów, a ich spotkania ograniczyły się do świątecznych wizyt.

Dowód: zeznania powoda L. P. (2) k. 92, zeznania pozwanej G. W. k. 93, zeznania pozwanego J. W. k. 92, zeznania świadka G. S. k. 71, zeznania świadka R. S. k. 71, zeznania świadka K. W. k. 92.

W grudniu 2015 roku doszło do awantury między stronami, a powód nie wpuścił K. W. do domu, by ten mógł zostawić w nim swoje rzeczy. Wówczas zawiadomiona została policja. Od tego czasu prace remontowe w przedmiotowej nieruchomości zostały wstrzymane, a K. W. wraz ze swoją rodziną zrezygnowali z wprowadzenia się do owego domu z obawy przed powodem.

Dowód: zeznania pozwanego J. W. k. 92, zeznania świadka K. W. k. 92, zeznania świadka A. D. k. 92.

W piśmie z dnia 29 lutego 2016 roku L. i W. P., reprezentowani przez pełnomocnika w osobie adw. J. S., złożyli G. i J. W. oświadczenie o odwołaniu darowizny. W oświadczeniu skierowanym do pozwanych wskazali, że powodem odwołania darowizny jest rażąca niewdzięczność obdarowanych, która miała przejawiać się tym, iż po dokonaniu darowizny pozwani dopuszczali się sprzecznego z zasadami współżycia społecznego zachowania wymierzonego w powodów.

Dowód: oświadczenie o odwołaniu darowizny poświadczone za zgodność z oryginałem k. 23

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań powołanych wyżej świadków, zeznań powodów, zeznań pozwanych oraz na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy.

Dowodom z dokumentów Sąd dał wiarę w całości. Autentyczność ani prawdziwość dokumentów prywatnych i urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron w oparciu o treść [art. 232 k.p.c.](#) w zw. z [art. 252 k.p.c.](#) i [art. 253 k.p.c.](#) Sąd rozpoznający niniejszą sprawę również nie znalazł podstaw do tego, by uczynić to z urzędu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania pozwanych G. W. oraz J. W., świadków K. W., A. D., I. W. oraz J. R., albowiem są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają. Natomiast zeznania powodów W. P. i L. P. (1) należało uznać za wiarygodne jedynie częściowo, a mianowicie w zakresie w jakim nie są sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym. Dodać należy, iż zeznania świadków T. C., A. S., R. S. oraz G. S. zarówno w zakresie konfliktów jakie obecnie istnieją między stronami oraz w zakresie ewentualnego zachowania kwalifikującego się jako rażąca niewdzięczność były znane świadkom jedynie z opowiadań R. S., a z kolei tej ostatniej z relacji samego powoda. Żaden z wyżej wymienionych świadków nie potwierdził twierdzeń powoda, a każdy z nich powołał się na brak bezpośredniej wiedzy w przedmiotowej sprawie, bowiem jedynym łącznikiem była w tych przypadkach R. S. i tylko z jej relacji posiadali wiedzę o zachowaniu pozwanych. Zatem ich zeznania nie wniosły nic do sprawy, albowiem nigdy nie byli świadkami kłótni między stronami czy naganego zachowania pozwanych. Z kolei świadek R. S. zeznała, iż większość informacji posiada od powoda, co więcej w pewnym zakresie nie potwierdziła jego twierdzeń, wskazując, iż w akcie notarialnym nie było wzmianki o opiece nad powodami, że pozwana przyjeżdżała do powodów im pomagać w codziennych czynnościach.

Zeznania powoda w zakresie przedstawionych przez powoda przyczyn odwołania darowizny sąd uznał za niewiarygodne albowiem nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Jego zeznania okazały

się odosobnione, ponieważ zawnioskowani przez powoda świadkowie, jak już wcześniej podkreślono, relacje między stronami znały jedynie z przekazów powoda. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda L. P. (1) w zakresie w jakim twierdził, iż nie wyraził zgody na zamieszkanie w przedmiotowej nieruchomości przez K. W. wraz z rodziną, a także w zakresie braku odwiedzin przez pozwanych i ich naganego zachowania w stosunku do powodów, włączając w to groźby. Natomiast zeznania pozwanych sąd uznał za wiarygodne albowiem zostały potwierdzone przez świadków K. W., I. W., A. D., J. R., którzy wskazali, iż powód jest osobą kłótniwą, wybuchową i wszczynającą awantury, a także częściowo przez R. S..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejsze sprawie powodowie domagali się nakazania pozwanym złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości w M. (gmina K.) stanowiącej działkę numer (...) o powierzchni 0.07.92 ha zapisanej w księdze wieczystej o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Środzie Wlkp. (...) z uwagi na odwołanie przez powodów darowizny poczynionej na ich rzecz. Jak wskazywali powodowie, pozwani zachowywali się wobec nich w sposób rażąco niewdzięczny, w szczególności nie opiekowali się powodami.

Bezsporne pomiędzy stronami było, że powodowie w dniu 22 marca 2007 r. dokonali na rzecz pozwanego darowizny prawa własności nieruchomości położonej w M. (gm. K.).

Spór sprowadzał się do ustalenia, czy w związku z otrzymaną darowizną zaistniały przesłanki do jej odwołania z uwagi na rażąco niewdzięczność, w szczególności czy pozwani nie opiekowali się powodami, nie pomagali w dojazdach do lekarza, nie odwiedzali ich, odnosili się do powodów w sposób agresywny, złośliwi i pogardliwy, z wyzwiskami takimi jak „szklanki wody ci nie podam”, „znicza ci nie zaświecę”, że czeka powodów Dom Starców.

Zgodnie z art. 898 § 1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Jak stanowi § 2 w/w artykułu, zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie, obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu. Oświadczenie odwołujące darowiznę nieruchomości z powodu rażącej niewdzięczności nie powoduje przejścia własności nieruchomości z obdarowanego na darczyńcę, lecz stwarza jedynie obowiązek zwrotu przedmiotu odwołanej darowizny stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, przy czym skutek rzeczowy w postaci powrotnego przejścia prawa własności na darczyńcę następuje na podstawie dwustronnej czynności prawnej obdarowanego jako zobowiązanego i darczyńcy jako uprawnionego (wyrok SN z dnia 21 października 2016 r., IV CSK 12/16, LEX nr 2151463).

Rażąca niewdzięczność obdarowanego wobec darczyńcy uprawnia go do odwołania umowy darowizny. Prawo to przysługuje obdarowanemu zarówno w odniesieniu do umów wykonanych, jak i niewykonanych. Zauważyć trzeba, że tylko zachowanie obdarowanego noszące znamiona opisane w przepisie doprowadza do wzruszenia stosunku prawnego. Odwołanie darowizny z powodu rażącej niewdzięczności jest określane mianem swoistej „kary cywilnej”, stanowiąc przejaw najszerszej pojętej odpowiedzialności za własne działanie (J. Dąbrowa, Wina jako przesłanka odpowiedzialności cywilnej, Wrocław 1968, s. 22).

Na wstępie zauważyć należy, iż odwołanie darowizny, jako wyjątek od zasady trwałości umów, uzasadnione jest jedynie w sytuacji spełnienia przesłanki w postaci rażącej niewdzięczności obdarowanego wobec darczyńcy. Pojęcie „rażącej niewdzięczności” jest zwrotem niedookreślonym, celowo ze względu na różnorodność stosunków łączących darczyńcę z obdarowanym. Dlatego zadaniem sądu jest ustalenie czy konkretne zachowanie mieści się w pojęciu rażącej niewdzięczności. Ustawodawca odsyła w tym zakresie w szczególności do układu norm moralnych (takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 października 2005 r. w sprawie o sygn. akt I CK 112/05). Przez pojęcie „rażącej niewdzięczności należy” rozumieć tylko takie czynności obdarowanego - działania lub zaniechania, które są skierowane przeciwko darczyńcy z zamiarem nieprzyjaznym, są nacechowane złą wolą i chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przestępstwa przeciwko darczyńcy (przeciwko życiu, zdrowiu, czci, a także mieniu) oraz

naruszenie podstawowych obowiązków wynikających ze stosunków osobistych łączących go z darczyńcą (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2005 r., I Ca 60/05, OSA 2006, z. 10, poz. 35).

Podobnie należy potraktować incydentalne sprzeczki, zwłaszcza sprowokowane (wyrok SA w Warszawie z dnia 22 listopada 2005 r., VI ACa 527/05, R. 2005, nr 11, s. 156). Znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują czyny nieumyślne, a nawet drobne umyślne, ale mające charakter przykrości i krzywd czynionych impulsywnie, mieszczących się w granicach zwykłych konfliktów w określonym środowisku. W niniejszej sprawie przesłanka warunkująca powstanie prawa do odwołania darowizny nie została spełniona, gdyż zachowanie pozwanych względem powodów nie było w żadnej mierze niewdzięczne (wyrok SN z dnia 7 maja 1997 r., I CKN 117/97, LEX nr 137781, wyrok SA w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2005 r., I ACa 60/05, OSA 2006, z.10, poz. 35).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że Sąd nie dopatrywał się okoliczności, które pozwalałyby na uznanie, że w przedmiotowej sprawie doszło do przejawów rażącej niewdzięczności ze strony pozwanych wobec darczyńców, co miało uzasadniać odwołanie przez powodów darowizny. W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd stwierdził, iż powodowie nie wykazali zasadności swojego roszczenia. Nie ulega wątpliwości, że ciężar udowodnienia zasadności roszczenia wysuwanego w pozwie spoczywał na powodach stosownie do treści art. 6 k.c., zgodnie bowiem z zasadami procedury cywilnej, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne (wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w postaci zeznań stron oraz dołączonych do akt sprawy dokumentów pozwolił na ustalenie, iż w niniejszej sprawie nie wystąpiły przesłanki do skutecznego odwołania umowy darowizny. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, że pozwani po dokonaniu na ich rzecz darowizny starali się wywiązywać z przyjętych na siebie obowiązków. Przede wszystkim zaś w pełni wywiązali się z przyjętego na siebie zobowiązania ustanowienia na rzecz powodów dożywotniej i bezpłatnej służebności mieszkania składającej się z dwóch pokoi położonych jeden jako pierwszy po prawej, a drugi jako pierwszy po lewej stronie od wejścia wraz z prawem korzystania z wszelkich przynależności oraz z prawem swobodnego poruszania się po całej nieruchomości. Powodowie, wyrazili zgodę na zamieszkanie w przedmiotowej nieruchomości syna pozwanych wraz z jego rodziną. Wyrazili także zgodę na przeprowadzenie remontu w budynku.

Wskazać też należy, że z samych zeznań powódki wynika, że pozwani wcześniej często odwiedzali powodów, a dopiero od czasu remontu przedmiotowej nieruchomości ich wizyty stały się rzadsze. Spowodowane to było konfliktami do jakich dochodziło między powodem a pozwanymi i ich synem. Należy jednak nadmienić, iż główną przyczyną konfliktów było agresywne zachowanie i wybuchowy charakter samego powoda, co doprowadziło nawet do wezwania policji. O tego typu wybuchowych zachowaniach wspominali w swoich zeznaniach także inni świadkowie. Nie można także upatrywać złych intencji pozwanych w chęci odremontowania podarowanego im domu.

W judykaturze wskazuje się, że na obdarowanym w związku z przyjęciem darowizny ciąży moralny obowiązek wdzięczności (wyrok SN z dnia 13 października 2005 r., I CK 112/05, LEX nr 186998), a za niewłaściwą, krzywdzącą darczyńcę uznaje się także sytuację, w której darczyńca wymaga podjęcia działań aktywnych, polegających zwłaszcza na zapewnieniu stosownej pomocy w sprawach osobistych i zaniechanie przez obdarowanego działań aktywnych może być już uznane za rażącą niewdzięczność (wyrok SN z dnia 19 marca 2009 r., III CSK 307/08, LEX nr 492154). Jakkolwiek w sprawie zostało ustalone, że powodowie są osobami starszymi, schorowanymi i wymagają opieki, to jednocześnie zostało ustalone, że zerwanie pomiędzy stronami kontaktów nie oznaczało, że powodowie tej opieki nie mają zapewnionej. Powodami opiekowała się pani R. S., która zarówno otrzymywała pieniądze do powodów, jak i od samych pozwanych. Dodatkowo sam powód zeznał, iż pozwani kupowali lekarstwa i wozili powodów do lekarza. Do czasu remontu pozwani odwiedzali powodów i pomagali im w codziennych obowiązkach. Gdyby doszło do sytuacji, w której u powodów zamieszkałby syn pozwanych z żoną wówczas powodowie mieliby zapewnioną bieżącą pomoc od K. W. i jego żony.

W orzecznictwie wskazuje się, że brak okazywania wdzięczności darczyńcy czy nawet zwykła niewdzięczność nie jest wystarczająca dla uwzględnienia roszczenia opartego na art. 898 § 1 i 2 k.c., albowiem dla zrealizowania tej kwalifikowanej postaci niewdzięczności, zachowanie musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej (wyrok SN z dnia 17 listopada 2011 r., IV CSK 113/11, LEX nr 1111009, wyrok SNz dnia 15 maja 2002 r., II CKN 808/00, LEX nr 1171683). W ocenie Sądu po stronie pozwanych nie można dopatrzeć się nasilenia złej woli. Jak ustalono, pozwani interesowali się losem powodów i w miarę możliwości im pomagali do czasu, gdy udzielanie wszelkiej pomocy było systematycznie uniemożliwiane przez awantury ze strony powoda. Niewątpliwie należało również zwrócić uwagę na fakt, że powód praktycznie uniemożliwił pozwanych świadczenie pomocy, której sam w rzeczywistości oczekiwał. Ten konflikt doprowadził do zaniku relacji stron i ostatecznie braku świadczenia pomocy powodom przez pozwanych, a bez odniesienia do tego konfliktu nie można rozpatrywać niniejszej sprawy. Różnice w postrzeganiu obowiązku wdzięczności w żaden sposób nie mogą wpływać i nie wpływają na rozstrzygnięcie o naganności zachowania czy zaniechania pozwanych.

Na uwagę zasługuje także fakt, że powodowie sami przyznawali, że R. S. powinna otrzymać coś od pozwanych za to, że to im darowali dom. Powód, nakazał pozwanym przekazać R. S. pieniądze w ramach rekompensaty. Tym samym z powyższego wynika, że to nie ewentualna rażąca niewdzięczność pozwanych skłoniła powodów do odwołania darowizny, a chęć podarowania domu osobie trzeciej tj. R. S., która pomagała powodom. Należy zwrócić uwagę, iż instytucja darowizny ma charakter doniosły i umowa jej zawarcia powinna być dokonywana w sposób przemyślany. Nie jest do zaakceptowania sytuacja, w której darczyńca, z uwagi na spory dnia codziennego z obdarowanym domaga się zwrotu nieruchomości, a przedmiot darowizny traktuje niejako jako „kartę przetargową” w relacjach z bliskimi (wyrok SA w Szczecinie z 17.10.2012 r., I ACa 536/12, wyrok SA w Warszawie z 14.02.2014 r., I ACa 1205/12).

Nie można też twierdzić, że przyczyną konfliktu stron było samowolne dokonywanie remontów w domu, które byłoby dla powodów dotkliwe czy pozbawiające ich możliwości korzystania z części domu. Po pierwsze wskazać należy, iż właścicielami domu są pozwani zatem to oni powinni decydować o możliwości dokonania remontu i jego zakresie. Po drugie powód nie sprzeciwiał się remontowi nie wskazywał co może zostać w ramach remontu zmienione, czy usunięte a co nie. Po trzecie jeśli powodowie nie mogą obecnie korzystać z łazienki to tylko na skutek przerwania przez powoda prac remontowych i uniemożliwiania ich dokończenia.

Podsumowując tę część wywodów, należy stwierdzić, że powodowie nie wykazali, aby zaistniały podstawy do odwołania darowizny ze względu na brak rażącej niewdzięczności pozwanego. W tych okolicznościach Sąd nie dopatrył się w zachowaniu pozwanych jakichkolwiek przesłanek mogących świadczyć o ich niewdzięczności, a tym bardziej o rażącej niewdzięczności, która pojmowana jest literaturze jako niewdzięczność oczywista, rzucająca się w oczy, jaskrawa, wyraźna, niewątpliwa, bezsporna, bezdyskusyjna, czy uderzająca. (Komentarz do Kodeksu Cywilnego pod redakcją prof. dr. hab. Maciej Gutowskiego – Tom II, Wydawnictwo C.H. BECK Warszawa 2016 r. str. 1292). Uzasadniony jest zatem wniosek, że nie zaszły przesłanki skutecznego odwołania dokonanej darowizny określone w art. 898 k.c. i brak jest podstaw do żądania przez powodów zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo, o czym orzeczono w punkcie 1. wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. W odniesieniu do zasady słuszności w art. 102 k.p.c. określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 132/12, LEX nr 1341732). Powodowie w niniejszej sprawie zostali w zwolnieniu od kosztów sądowych. Ich sytuacja majątkowa przedstawiona na potrzeby tego wniosku, jak i w toku postępowania wskazuje, że powodowie nie dysponują środkami pozwalającymi im na poniesienie tych kosztów i znajdują się w trudnej sytuacji majątkowej. Jedynym cennym składnikiem majątkowym powodów był dom, który został darowany pozwanym. W tych okolicznościach Sąd w punkcie 2 wyroku odstąpił od obciążania powodów kosztami procesu, a w punkcie 3 zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz

adwokata J. S. kwotę 14 400 zł plus VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu (§ 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015, poz. 1801).

SSO Maria Prusinowska